

การศึกษาฤดูปลูกมันสำปะหลัง¹

Study on Planting Season of Cassava

เจริญศักดิ์ โรจนฤทธิ์พิเชษฐ์² ปิยะวุฒิ พูลสงวน³

สมยศ พุทธเจริญ³ จำลอง เจียมจันรรจา³

วิทยา แสงแก้วสุข²

Chareinsak Rojanaridpiched, Piyavuth Pulsanguan,
Somyod Phuddachareon, Jamlong Jeamjamnanja,
and Witthaya Saengkaewsook

ABSTRACT

Cassava can be planted throughout the year in Thailand. Therefore, three independent experiments were conducted at Sriracha Research Station, Chonburi, during 1983-84, to find out the suitable planting season. Two experiments were planted in dry season in November and February. For rainy season, another experiment was planted in May. Each planting season consisted of 10 plots. The plot size was $5 \times 12 \text{ m}^2$ and the harvested area was $3 \times 10 \text{ m}^2$. Data were collected from 10 plots and means of 10 plots between two planting seasons were subjected to the t-test. It was found that planting in November resulted in the greatest dry matter yield followed by planting in February and May, respectively. Favorable period for cassava root yield production and root yield accumulation was in rainy season. Planting in rainy season gave lower yield since it lost 1-2 months of favorable period after planting for vegetative growth instead of root yield production. This was confirmed by lower number of leaves in rainy season and harvest index for May planting. For ease of hand weed control, less soil erosion and, importantly, greater root dry matter yield, planting cassava in November (beginning of dry season) is recommended.

บทคัดย่อ

มันสำปะหลังเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ตลอดปี
จึงทำการทดลองเพื่อหาฤดูปลูกที่ให้ผลผลิตสูงและ

เหมาะสมในการเพาะปลูก ทำการทดลองที่สถานีวิจัย
ศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยเปรียบเทียบการปลูกใน
ฤดูแล้งกับการปลูกในฤดูฝน การปลูกในฤดูแล้ง ปลูก

- 1 ส่วนหนึ่งของงานวิจัยโครงการ พ.ห. 3.20 (การปรับปรุงวิธีการปลูกมันสำปะหลัง) ของภาควิชาพืชไร่นา คณะเกษตร โดยงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา ม.ก.
- 2 อาจารย์ภาควิชาพืชไร่นา คณะเกษตร
- 3 เจ้าหน้าที่ สถานีวิจัยศรีราชา จ.ชลบุรี

ในเดือนพฤศจิกายนและกุมภาพันธ์ ส่วนการปลูกในฤดูฝนนั้นปลูกในเดือนพฤษภาคม ทำการทดลองในปี พ.ศ.2527-28 แต่ละเดือนปลูกจะเป็นอิสระต่อกัน คือแต่ละเดือนปลูกจะมี 10 แปลงย่อยโดยมีขนาดแปลงย่อย 5×12 ตารางเมตร พื้นที่เก็บเกี่ยวแปลงย่อย 3×10 ตารางเมตรเมื่ออายุครบ 12 เดือน การเก็บข้อมูลต่าง ๆ เก็บจากแต่ละแปลงย่อยของแต่ละเดือนปลูก การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเดือนปลูก เปรียบเทียบโดยใช้ t-test ผลการทดลองพบว่าผลผลิตน้ำหนักแห้งนั้นปลูกเดือนพฤศจิกายนให้ผลผลิตสูงสุด ตามด้วยปลูกเดือนกุมภาพันธ์ และพฤษภาคม การที่ปลูกในฤดูฝนคือเดือนพฤษภาคมให้ผลผลิตต่ำกว่าเนื่องจากช่วงที่เหมาะสมในการสร้างและสะสมผลผลิตของหัว คือในฤดูฝนจะเสียเวลาไปเพื่อการเจริญเติบโตของต้นและในระยะแรกหลังปลูก 1-2 เดือน ทำให้จำนวนใบต่อต้นในช่วงฤดูฝน และค่าดัชนีเก็บเกี่ยวต่ำกว่า จากผลการทดลองนี้สรุปได้ว่าการปลูกมันสำปะหลังในช่วงฤดูแล้งโดยเฉพาะเดือนพฤศจิกายนจะได้ผลดีกว่าการปลูกในฤดูฝน และจะเหมาะสมกว่าการปลูกในฤดูฝนในแง่ของการกำจัดวัชพืชและการอนุรักษ์ดิน

คำนำ

มันสำปะหลังเป็นพืชที่เกษตรกรสามารถปลูกได้ทั้งปี จากการสำรวจของศูนย์สถิติการเกษตร (2519) พบว่าการปลูกมันสำปะหลังปี 2517 และ 2518 เฉลี่ยจาก 2 ปี ปรากฏว่าเดือนที่ปลูกมันสำปะหลังมากกว่า 10% ของพื้นที่ปลูกทั้งหมดของประเทศได้แก่เดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม เดือนที่ปลูกมากกว่า 5% ได้แก่เดือนพฤศจิกายน มกราคม กุมภาพันธ์ และกรกฎาคม ส่วนเดือนที่มีการปลูกน้อยเป็นระยะฝนตกชุกได้แก่เดือนสิงหาคมถึงตุลาคม และเดือนธันวาคม แต่เมื่อแยกเป็นกลุ่มจังหวัด Phillips (1976) รายงานจากการสุ่มตัวอย่าง 2,153 ฟาร์มใน 28 จังหวัด พบว่าเขตปลูกที่สำคัญคือจังหวัด นครราชสีมา ชลบุรี และระยอง ปลูกกันตลอดปี และปลูกค่อนข้างมากในเดือนพฤษภาคม และมีอุยาน ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ 50% ปลูกภายใน 2 เดือนคือในเดือนเมษายน ถึงพฤษภาคม

ในอดีตมีการศึกษาถึงเดือนปลูกมันสำปะหลังว่าเดือนใดจะให้ผลผลิตสูงจากรายงานของกรมการเกษตร (2512) ทดลอง 3 ปี ที่สถานีทดลองพืชไร่ห้วยโป่ง จ.ระยอง โดยปลูกทุกเดือน พบว่าเดือนปลูกที่ให้ผลผลิตสูงคือปลูกเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม ในระยะหลังมีการทดลองปลูกเฉพาะในฤดูฝนตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ที่จังหวัดระยอง 4 ปี (อนุชิตและคณะ 2518, 2520, 2521 และ 2522) ที่ขอนแก่น 3 ปี นครราชสีมา 2 ปี และสุโขทัย 2 ปี (สุวิธและคณะ 2518, 2519) รวม 11 การทดลอง เฉลี่ยแล้วเดือนที่ให้ผลผลิตสูงคือปลูกเดือนพฤษภาคมและมีอุยาน

จากการศึกษาการเจริญเติบโตของมันสำปะหลังในประเทศไทยโดยเจริญศักดิ์ (2522) พบว่าในระยะ 1-4 เดือนแรกจะมีการเจริญเติบโตของต้นและใบมากกว่าหัว แต่ในระยะหลังการเจริญเติบโตของหัวจะมากกว่าส่วนของต้น และการศึกษาของ Oka และคณะ (1985) วิเคราะห์การเจริญเติบโตของมันสำปะหลัง เมื่อปลูกเก็บเกี่ยวภายใน 12 เดือนนั้น การเพิ่มผลผลิตโดยการลงหัวจะมากในระยะกลางและปลายของการเจริญเติบโตมากกว่าในระยะแรก ดังนั้น Oka และคณะ จึงเสนอว่าควรจัดวันปลูกมันสำปะหลังอยู่ในระยะปลายฝนและในฤดูแล้ง (ตุลาคม-มีนาคม) เพื่อให้ช่วงกลางและช่วงปลายของการเจริญเติบโตอยู่ในช่วงฤดูฝนจึงจะให้ผลผลิตสูงสุด

การทดลองนี้จึงทำการเปรียบเทียบหาฤดูปลูกที่เหมาะสมของมันสำปะหลังที่จะให้ผลผลิตสูง และพิจารณาความเหมาะสมต่าง ๆ ประกอบกันไป

อุปกรณ์และวิธีการ

ทำการทดลองที่สถานีวิจัยศรีราชา จังหวัดชลบุรี ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยเปรียบเทียบวันปลูกเป็น 3 วันปลูกคือ

1. ปลูกเดือนกุมภาพันธ์ โดยปลูกวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2527
2. ปลูกเดือนพฤษภาคม โดยปลูกวันที่ 31 พฤษภาคม 2527
3. ปลูกเดือนพฤศจิกายน โดยปลูกวันที่ 30 พฤศจิกายน 2527

แต่ละวันปลูกจะทำการทดลองเป็นอิสระต่อกัน คือแต่ละวันปลูก จะปลูกในแปลงที่มี 10 แปลงย่อย ขนาดแปลงย่อย 5×12 ตารางเมตร และทำการเก็บข้อมูลใน 10 แปลงย่อย เช่น ความสูง จำนวนใบที่สร้าง จำนวนใบร่วง ในแต่ละเดือนโดยสุ่ม 6 ต้นในแต่ละแปลงย่อย

เก็บเกี่ยวการทดลองเมื่ออายุครบ 12 เดือน โดยเก็บในแต่ละแปลงย่อยจากพื้นที่ 3×10 ตารางเมตร วัดผลผลิตหัวสด น้ำหนักแห้ง เปอร์เซ็นต์แป้งในหัวซึ่งวัดโดยเครื่องวัดแป้งแบบ Reiman scale ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป

การเปรียบเทียบข้อมูลแต่ละวันปลูกใช้ t-test comparison ของค่าเฉลี่ยที่คิดค่า standard deviation จาก 10 แปลงย่อยของแต่ละวันปลูก

การดูแลรักษาการทดลองนั้น ใช้ระยะปลูกมาตรฐานคือ 1×1 เมตร ใส่ปุ๋ยสูตร 8-8-8 อัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากปลูกแล้ว 1 เดือน กำจัดวัชพืช

โดยจอบตามความจำเป็น

ผลและวิจารณ์

ผลผลิตหัวสดและแห้ง ปริมาณแป้งในหัว ตลอดจนองค์ประกอบผลผลิตของการปลูกเดือนต่าง ๆ แสดงในตารางที่ 1 ผลผลิตหัวสดนั้น การปลูกในเดือนพฤษภาคมได้ผลผลิตหัวสดสูงสุด คือได้ผลผลิตไร่ละ 5,485 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งสูงกว่าปลูกในเดือนพฤษภาคมและกุมภาพันธ์ ที่ได้ผลผลิตหัวสด 4,415 และ 3,698 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับ การปลูกในเดือนพฤษภาคมให้ผลผลิตหัวสดสูงกว่าปลูกเดือนกุมภาพันธ์ ความแตกต่างทั้งสามเดือนปลูกนี้แตกต่างกันที่ระดับความเป็นไปได้ที่ 0.01 ถึงแม้ว่าการซื้อขายมันสำปะหลังจะซื้อขายกันตามน้ำหนักหัวสดก็ตาม แต่ราคาซื้อขายต่อหน่วยขึ้นอยู่กับปริมาณแป้งในหัวและการเปรียบเทียบผลผลิตกันจริง ๆ ต้องพิจารณาที่น้ำหนักแห้ง เพื่อลดความเสียเปรียบทางด้านความชื้นในหัว

Table 1 Yield and agronomic characters of cassava from different planting seasons.

Planting season	Root Yield		Starch (%)	Harvest index	Average root weight (g)	Root number per plant	Plant height (cm)
	Fresh (Kg/rai*)	Dry					
February	3,698 ^c	1,266 ^b	20.24 ^a	0.74 ^a	510.4 ^a	4.58 ^c	151
May	4,415 ^b	1,119 ^b	15.90 ^c	0.53 ^c	387.4 ^{ab}	7.46 ^a	215
November	5,485 ^a	1,779 ^a	19.75 ^b	0.67 ^b	576.0 ^b	6.03 ^b	177

*6.25 rai = 1 hectare

Figure in a column followed by a common letter are not significantly different at 0.01 level of probability.

ผลผลิตน้ำหนักแห้งนั้น ปลุกเดือนกุมภาพันธ์ พฤษภาคม และเดือนพฤศจิกายน ได้ผลผลิตน้ำหนักแห้ง 1,266, 1,119 และ 1,779 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ผลผลิตที่ได้จากการปลุกเดือนพฤศจิกายนสูงกว่าเดือนกุมภาพันธ์และพฤษภาคม ที่ระดับความชื้นไปได้ที่ 0.01 ถึงแม้ว่าผลผลิตน้ำหนักแห้งที่ปลุกเดือนกุมภาพันธ์จะสูงกว่าปลุกเดือนพฤษภาคมแต่ก็ไม่แตกต่างกันทางสถิติ การพิจารณาผลผลิตของมันสำปะหลังควรพิจารณาจากผลผลิตน้ำหนักแห้ง เพราะเป็นผลผลิตจริง ส่วนน้ำหนักหัวสดจะมีน้ำอยู่เปรียบเทียบกันไม่เป็นธรรมในแง่ความชื้น จึงควรถือน้ำหนักแห้งเป็นเกณฑ์

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบผลผลิต คือจำนวนหัวต่อต้น เฉลี่ยน้ำหนักต่อหัวและดัชนีเก็บเกี่ยวแสดงในตารางที่ 1 ปลุกเดือนพฤษภาคมมีจำนวนหัวต่อต้นมากที่สุดแต่หัวมีขนาดเล็กกว่าปลุกเดือนอื่น ๆ ซึ่งเกิดจากสัดส่วนของ photosynthateถูกส่งไปเพื่อการเจริญเติบโตของต้นเป็นส่วนใหญ่ โดยพิจารณาจากความสูง และค่าดัชนีเก็บเกี่ยว (ผลผลิตหัวสด : น้ำหนักทั้งต้น) การปลุกเดือนพฤศจิกายน ได้จำนวนหัว ขนาดหัว ขนาดต้น และดัชนีเก็บเกี่ยวปานกลาง ผลผลิตหัวสดและแห้งจึงสูงสุด ในขณะที่ปลุกในเดือนกุมภาพันธ์จะได้หัวที่มีขนาดใหญ่ แต่มีจำนวนหัวน้อย ลำต้นมีขนาดเล็ก (พิจารณาจากความสูง) ถึงแม้ว่าการปลุกเดือนกุมภาพันธ์จะได้ต้นที่มีขนาดเล็ก แต่สัดส่วนของ photosynthate ถูกนำไปสะสมในผลผลิตค่อนข้างสูง ค่าของ ดัชนีเก็บเกี่ยวมีค่าเท่ากับ 0.74 ซึ่งสูงกว่าปลุกเดือนพฤษภาคม และเดือนพฤศจิกายน

คุณภาพของหัวมันสำปะหลังนั้น พิจารณาจากปริมาณแป้งในหัว ปรากฏว่าปลุกเดือนพฤษภาคม เมื่อเก็บเกี่ยวจะมีปริมาณแป้งในหัวต่ำสุด คือมีแป้งเพียง 15.90% เนื่องจากเก็บเกี่ยวเมื่ออายุครบ 12 เดือน จึงเก็บในเดือนพฤษภาคม ปริมาณแป้งในหัวมันสำปะหลังที่เก็บในช่วงต้นฤดูฝนจะค่อนข้างต่ำ เพราะผ่านฤดูแล้งมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ พอถึงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม เริ่มมีฝนตกทำให้เกิดการลำเลียงแป้งจากหัวไปสร้างยอดและใบใหม่ จึงทำให้ปริมาณแป้งในหัวที่เก็บเกี่ยวในเดือนพฤษภาคมค่อนข้างต่ำ

และเมื่อเวลาผ่านไปอีกระยะหนึ่งจากเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายนเป็นช่วงฝน ใบมันสำปะหลังก็จะสังเคราะห์แสง และมีแป้งเหลือไปสะสมที่หัวมากขึ้น ดังนั้นปริมาณแป้งในหัวที่ปลุกเดือนพฤศจิกายนและเก็บเมื่อครบ 12 เดือน ที่ทำการทดลองนี้มีปริมาณแป้งในหัว 19.75% ซึ่งสูงกว่าปลุกและเก็บในเดือนพฤษภาคม ส่วนการปลุกและเก็บเกี่ยวในเดือนกุมภาพันธ์จะมีปริมาณแป้งในหัวสูงสุด คือมีแป้งในหัวถึง 22.04% เนื่องจากในเดือนกุมภาพันธ์เป็นระยะฤดูแล้งผ่านจากฤดูฝนที่หัวมันสำปะหลังสะสมแป้งเต็มที่แล้ว เริ่มแล้งลงหมดฝน ใบมันสำปะหลังจะร่วง และหัวจะเริ่มเสียน้ำไป เมื่อวัดปริมาณแป้งในหัวจะสูง เพราะในหัวมันสำปะหลังถ้ายิ่งชุ่มน้ำเมื่อวัดปริมาณแป้งจะได้ต่ำกว่าหัวที่มีน้ำน้อย

จากการทดลองนี้พบว่าการปลุกในเดือนพฤศจิกายนจะได้ผลผลิตน้ำหนักแห้งสูงสุด รองลงมาคือปลุกเดือนกุมภาพันธ์ และปลุกเดือนพฤษภาคม ให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งต่ำสุดซึ่งจะสอดคล้องกับแนวความคิดที่เสนอโดย Oka และคณะ (1985) ที่เสนอว่ามันสำปะหลังจะสะสมผลผลิตในหัวสดมากในระยะกลางและระยะปลายของการเจริญเติบโตจึงควรจัดวันปลุกในฤดูแล้ง เช่นเดือนพฤศจิกายน-เมษายน เพื่อให้ระยะกลางและระยะปลายของการเจริญเติบโตอยู่ในช่วงฤดูฝน เพราะระยะฤดูฝนจะทำให้มีการเพิ่มผลผลิตมากเพราะความชื้นพอเพียงดังการศึกษาของเจริญศักดิ์ (2522) ดังนั้นเพื่อให้ผลผลิตสูงสุดควรจะให้ต้นมันสำปะหลังโตพร้อมจะใช้ความชื้นในฤดูฝนสร้างผลผลิตให้เต็มที่ ไม่ใช่ใช้เวลาล่วงกล้วมาสร้างต้นและใบในระยะ 2-3 เดือนแรกหลังปลุก การปลุกเดือนพฤษภาคม ในการทดลองนี้ปลุกเมื่อสิ้นเดือนพฤษภาคมจะต้องเสียโอกาสช่วงเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม ซึ่งเป็นช่วงฝนเพื่อสร้างยอดและใบ ในการทดลองนี้ทำที่อำเภอศรีราชา ในเดือนพฤศจิกายนยังมีฝนพอเพียงคือปี 2527 มีฝน 108 มม. และปี 2528 ปีนี้เดือนดังกล่าวมีฝน 80 มม. ช่วงฤดูฝนที่พอเพียงจึงมี 7 เดือนคือเดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน มันสำปะหลังเป็นพืชที่ขยายพันธุ์ด้วยส่วนของ Vegetative ระยะ 1-2 เดือนแรกจะโตช้ามาก ถ้าปลุกในเดือนพฤษภาคม ก็

Table 2 Rainfall and amount of leaf during growing period in rainy season of cassava from different planting seasons.

Planting season	Rainfall		No. of leaves retained during rainy season* (leaves/plant/month)
	Annual	In rainy season	
	(mm)		
February	1,076	914	32.49
May	1,122	914	28.62
November	990	973	35.28

*from 7 months (May - November)

จะเสียโอกาสไป

การปลูกในเดือนพฤศจิกายน และกุมภาพันธ์ นั้น กว่าจะถึงฤดูฝนในเดือนพฤษภาคม ก็สร้างยอดและใบได้ค่อนข้างมากพร้อมที่จะสังเคราะห์แสงสะสมผลผลิตได้เต็มที่ตลอดฤดูฝนจึงใช้น้ำเพื่อเพิ่มผลผลิตได้ตลอด 7 เดือน ในการทดลองนี้ไม่มีการวัดพื้นที่ใบแต่นับจำนวนใบต่อต้นแทน โดยจะมีการสร้างใบใหม่ขึ้นมาตลอดเวลา และใบบางส่วนจะร่วงไป Oka และคณะ (1985) เสนอว่า ค่า leaf area duration (LAD) ซึ่งเป็นค่าพื้นที่ใบต่อเวลาในฤดูฝนที่สูงจะให้ผลผลิตที่สูง ปลูกในฤดูฝนค่า LAD จะต่ำ ผลผลิตจึงต่ำกว่าปลูกในฤดูแล้ง ซึ่งการทดลองนี้ใช้จำนวนใบที่อยู่บนต้นเฉลี่ยต่อเดือนในฤดูฝน (พฤษภาคม-พฤศจิกายน) แทน ดังแสดงใน ตารางที่ 2 จะเห็นว่าปลูกในเดือนพฤศจิกายน จะมีจำนวนใบต่อต้นต่อเดือนสูงสุด ตามด้วยปลูกในเดือนกุมภาพันธ์ และเดือนพฤษภาคม จะได้จำนวนใบต่อต้นต่อเดือนในช่วงฝนต่ำสุด ซึ่งจะสอดคล้องกับผลผลิตน้ำหนักรากแห้ง

ส่วนการทดลองนี้แม้จะปลูกต่างเวลากันก็ตาม ปริมาณน้ำฝนในช่วงฤดูฝนทั้ง 3 เดือนปลูกจะใกล้เคียงกัน และปริมาณฝนตลอดฤดูปลูกทั้งปี การปลูก

เดือนพฤษภาคมจะได้รับน้ำฝนมากที่สุด (ตารางที่ 2) ดังนั้นฝนจะไม่ใช่สาเหตุของความแตกต่างของผลผลิตที่ได้

ในอดีตรมกสิกรรม (2512) ทดลองปลูกมันสำปะหลังทุกเดือนที่สถานีทดลองพืชไร่ห้วยโป่ง จังหวัดระยอง พบว่าปลูกช่วงฝน คือเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม จะให้ผลผลิตสูงกว่าช่วงอื่น ๆ แต่ต้องพิจารณาให้ละเอียด เพราะการทดลองไม่ได้รายงานว่าทำไมในฤดูแล้งผลผลิตจึงต่ำมาก การทดลองนี้ทำที่ห้วยโป่งซึ่งดินชุดห้วยโป่งนั้นเป็นดินค่อนข้างหนักกว่าดินชุดปลูกมันสำปะหลังอื่น ๆ จากประสบการณ์ที่ผ่านมาดินที่ค่อนข้างหนักการปลูกในฤดูแล้งมักจะงอกไม่ดี เพราะในฤดูแล้งการเตรียมดินขนาดของดินไม่ละเอียด เมื่อปลูกจะทำให้ท่อนพันธุ์ที่ปักลงไปจะมีช่องว่างอากาศมาก ท่อนพันธุ์ที่ปลูกจึงขาดความชื้นที่จะงอก ผลผลิตในฤดูแล้งจึงต่ำเพราะอาจเกิดจากดินงอกน้อย แต่ดินปลูกมันสำปะหลังที่เป็นดินทรายทั่วไปในจังหวัดชลบุรี ระยอง และนครราชสีมา เป็นดินชุดสัดหีบและโคราชที่เป็นทรายค่อนข้างจัด การปลูกในฤดูแล้งจึงไม่มีปัญหาในการงอก ดังตัวเลขการสำรวจฤดูปลูกที่รายงานมาของศูนย์สถิติเกษตร (2519) และของ Phillips (1976)

พบว่ามีการปลูกช่วงฤดูแล้งจำนวนมาก จากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่าแปลงใดที่เป็นดินค่อนข้างหนักจะปลูกมากกันในต้นฤดูฝนเช่นเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ในเขตดินหนักนั้นเท่าที่สอบถามเกษตรกรว่าทำไมไม่ปลูกในฤดูแล้งเช่นเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ เกษตรกรก็จะตอบว่าปลูกไม่ได้จะไม่ออก ไม่เหมือนกับที่ดินทราย

การปลูกในช่วงเดือนพฤศจิกายนเป็นช่วงที่เหมาะสมเพราะการเก็บเกี่ยวเมื่ออายุครบ 12 เดือน จะตรงกับฤดูแล้งที่โรงงานมันเส้นเดินเครื่องได้เต็มที่ เพราะเป็นช่วงที่ไม่มีฝนทำการตากมันเส้นได้เต็มที่ การปลูกในช่วงฤดูแล้งดังกล่าวไม่ว่าพฤศจิกายน หรือกุมภาพันธ์ จะมีปัญหาวัชพืชน้อย ทำให้กำจัดโดยแรงงานคนและสัตว์ได้ทัน ตลอดจนจะเกิดผลดีในแง่อนุรักษ์ดินเพราะการปลูกในฤดูแล้งนั้นดินมันสำปะหลังจะค่อย ๆ ไถขึ้นและ canopy ของต้นจะคลุมดินเมื่อถึงฤดูฝนที่มีฝนชุกจะช่วยลดแรงกระแทกของเม็ดฝนที่ถูกผิวดินและระยะนั้นผิวดินจะมีวัชพืชปกคลุมดินอยู่บ้าง สภาพดังกล่าวจะช่วยลดการชะล้างหน้าดินมาก ผิดกับการปลูกในฤดูฝน หลังจากเตรียมดินเสร็จปลูกมันสำปะหลังลงไปใช้เวลา 2-3 เดือนกว่า canopy ของต้นจะคลุมผิวดิน และดินเพิ่งจะมีการเตรียมดินหน้าใหม่ ๆ ฤดูเป็นฤดูฝนสภาพดังกล่าวจะเกิดการชะล้างดินค่อนข้างจะมาก การปลูกในฤดูฝนจะมีปัญหาวัชพืชมากอีกด้วย เพราะวัชพืชขึ้นมาก โตเร็ว และเวลาที่จะกำจัดโดยจอบทำได้ยากเพราะมีฝนตกอยู่เสมอ

เมื่อพิจารณาสภาพดังกล่าวแล้วไม่ว่าผลผลิตน้ำหนักแห้ง การกำจัดวัชพืชและการอนุรักษ์ดิน และการแปรรูป สมควรที่จะแนะนำให้มีการปลูกมันสำปะหลังในฤดูแล้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งเดือนพฤศจิกายน จะได้ผลดี

สรุป

จากการเปรียบเทียบการปลูกมันสำปะหลังในฤดูแล้งคือปลูกเดือนพฤศจิกายนและกุมภาพันธ์ กับการปลูกในฤดูฝนคือปลูกในเดือนพฤษภาคม พบว่า

1. ผลผลิตน้ำหนักแห้งสูงสุดเมื่อปลูกเดือนพฤศจิกายนตามด้วยปลูกในเดือนกุมภาพันธ์ และปลูกเดือนพฤษภาคมให้ผลผลิตต่ำสุด

2. การปลูกเดือนพฤษภาคมซึ่งเป็นฤดูฝนให้ผลผลิตต่ำกว่า เพราะการปลูกในช่วงฤดูฝนที่เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการสร้างและสะสมผลผลิต ต้องเสียเวลาไป 1-2 เดือน เพื่อสร้างส่วนของต้นและใบทำให้จำนวนใบต่อต้นในเวลาดังกล่าว และค่าดัชนีเก็บเกี่ยวต่ำกว่าการปลูกในฤดูแล้ง

เอกสารอ้างอิง

- กรมสถิติกรม. 2512. รายงานประจำปีกองค้นคว้าทดลองปี 2512. กรมสถิติกรม, กรุงเทพฯ
- เจริญศักดิ์ โรจนฤทธิ์พิเชษฐ์. 2522. การศึกษาการเจริญเติบโตของมันสำปะหลังพันธุ์พื้นเมือง. ผลงานการวิจัยเสนอในการประชุมวิชาการ สาขาพืช ครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2522 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน.
- ศูนย์สถิติการเกษตร. 2519. รายงานผลการสำรวจมันสำปะหลังปี 2518. กองเศรษฐกิจการเกษตร. เอกสารสถิติการเกษตรเลขที่ 45.
- สุวิธ ลิ้มยิ่งเจริญ ร.ต.อ.จางค์ศักดิ์ กาญจนหุด ชาญ ธิรพร โสภณ สินธุประมา. 2519. หาฤดูปลูกที่เหมาะสมของมันสำปะหลัง. รายงานผลการทดลองมันสำปะหลัง พ.ศ.2519. กองพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร.
- สุวิธ ลิ้มยิ่งเจริญ ปัญญา เอกมหาชัย ชาญ ธิรพร โสภณ สินธุประมา. 2518. หาฤดูปลูกที่เหมาะสมของมันสำปะหลัง. รายงานผลการทดลองมันสำปะหลัง พ.ศ.2518. กองพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร.
- อนุชิต ทองกล้า ชาญ ธิรพร โสภณ สินธุประมา. 2521. หาฤดูปลูกและอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมของมันสำปะหลังเพื่อทำมันแห้งและหัวสด. รายงานผลการทดลองมันสำปะหลัง พ.ศ.2521. สาขาพืชหัว กรมวิชาการเกษตร. หน้า 135-141.
- อนุชิต ทองกล้า ชาญ ธิรพร โสภณ สินธุประมา. 2522. หาฤดูปลูกและอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมของมันสำปะหลังเพื่อทำมันแห้งและหัวสด. รายงานผลการทดลองมันสำปะหลัง พ.ศ.2522. สาขาพืชหัว กรมวิชาการเกษตร. หน้า 168-178.
- อนุชิต ทองกล้า นเรศ สอนหลักทรัพย์ ชาญ ธิรพร โสภณ สินธุประมา. 2518. หาฤดูปลูกและอายุ

เก็บเกี่ยวที่เหมาะสมของมันสำปะหลัง. รายงาน
ผลการทดลองมันสำปะหลัง พ.ศ.2518. สาขา
พืชหัว กรมวิชาการเกษตร.

อนุชิต ทองกล้า นเรศ สอนหลักทรัพย์ ชานู อภิพร
โสภณ สินธุประมา. 2520. หาดูปลูกและอายุ
เก็บเกี่ยวที่เหมาะสมของมันสำปะหลังเพื่อทำ
มันแห้งและหัวสด. รายงานผลการทดลองมัน
สำปะหลัง พ.ศ.2520. สาขาพืชหัว กรมวิชา

การเกษตร หน้า 89-95.

Oka, M., S. Sarakarn, J. Limsila, S. Sinthuprama
1985. Ecophysiological studies on cassave
in Thailand. Progress report No. 4. Under
the cooperative research work between
Thailand and Japan. Tropical Agriculture
Research Center (TARC), Japan, and De-
partment of Agriculture, Thailand.